

Bijlage 2

Actieplan Laaggeletterdheid

1 januari 2017 tot en met 31 december 2018

Evaluatie door werkgroep laaggeletterdheid

Doel

Laaggeletterdheid beter signaleren en bestrijden door:

- de (taal)samenwerking te verstevigen, waardoor signaleren en doorverwijzen effectiever plaatsvindt;
- het onderwerp laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en daardoor een groter bereik van de doelgroep te realiseren;
- de positie van het Taalpunt te verbeteren, grotere zichtbaarheid;
- meer NT1'ers bereiken.

Welke resultaten zijn geboekt?

Activiteit	2017	2018
Bijeenkomsten werkgroep laaggeletterdheid	De werkgroep is in juni 2017 opnieuw gestart en in totaal 3x bijeen geweest. Deelnemers zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Dalfsen – Marit Ligtenberg	De werkgroep is in 2018 4 x bijeen geweest. Deelnemers zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Dalfsen – Marit Ligtenberg

	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Lezen & Schrijven – Marit Ijpelaar • Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen – Jackeline Mekkes • Taalpunt – Hanneke Ardesch • Startcollege Landstede – Hans van Halteren • Deltion college – Nelleke Boel • Landstede Welzijn – Alie Buit 	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Lezen & Schrijven – Marit Ijpelaar • Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen – Jackeline Mekkes • Taalpunt – Hanneke Ardesch • Startcollege Landstede – Hans van Halteren • Deltion college – Hetty Groot Koerkamp • Saam Welzijn – Alie Buit
Contact leggen met bedrijven en andere lokale partners	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Dalfsen – presentatie gegeven over laaggeletterdheid • Landstede Welzijn, SWOL, SMON – presentatie gegeven over laaggeletterdheid en afspraak over vervolg in 2018 • GGD – breed overleg over aanpak laaggeletterdheid (wordt regionaal opgepakt) • Humanitas – kennismaking en afspraak over vervolg in januari 2018 • Noggus & Noggus – kennismaking, verkennend gesprek • Luinstra Water Management – kennismaking • Logopedisten gemeente – kennismaking en afspraak over vervolg in 2018 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Dalfsen – zie onder invoering taalmeter • Saam Welzijn – vervolgggesprek met directeur, laaggeletterdheid wordt als belangrijk gezien. Intern wordt besproken op welke manier Saam Welzijn zich wil inzetten. Nog geen concrete stappen naar structurele aanpak. • GGD – laaggeletterdheid is bij de GGD op beleidsniveau breed opgepakt. In oktober is er overleg geweest over de praktische uitvoering. Dit wordt intern bij de GGD besproken. • Humanitas – presentatie gegeven over laaggeletterdheid aan vrijwilligers van Humanitas in de gemeente Dalfsen. Aantal vrijwilligers zijn getraind in de methodiek 't Zelfde Geld van Stichting Lezen en Schrijven. Wordt gezocht naar structurele aanpak op regionaal niveau. • Logopedisten gemeente Dalfsen – bijeenkomst georganiseerd voor alle logopedisten in de gemeente Dalfsen. Veel belangstelling voor het onderwerp. Taalpunt goed onder de aandacht gebracht. Vervolg: afspraken maken over structurele signalering en aanpak. • Praktijkondersteuner Huisarts GGZ Nieuwleusen – eerste voorlichtend gesprek, laaggeletterdheid is in team besproken; tweede gesprek over

		<p>structurele signalering en aanpak heeft plaatsgevonden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basisschool de Zaaier – gesprek over laaggeletterdheid. Ouderbetrokkenheid en Taal voor Thuis • Basisschool de Wegwijzer – gesprek over laaggeletterdheid, ouderbetrokkenheid en Taal voor Thuis. <p>Naast bovengenoemde contacten zijn via het Symposium Laaggeletterdheid de volgende organisaties bereikt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijk Werk de Kern • Huisartsenpraktijk Berg en van den Broek • MEE IJsseloevers • Sylvia Kogelman – Praktijk voor NLPP en Dyslexie • Politie • Brugstede • Participatieraad <p>Vervolg: in contact blijven met organisaties en kijken of en op welke manier zij op een structurele wijze aan de slag willen/kunnen met de aanpak van laaggeletterdheid.</p>
Afspraken over concrete acties m.b.t. herkennen en signaleren van laaggeletterdheid en doorverwijzing	Gemeente Dalfsen GGD	Gemeente Dalfsen GGD
Intentieverklaring en alliantie	-	-
Scholing en training vrijwilligers	2 trainingen, in totaal zijn in 2017 20 taalcoaches getraind, daarnaast heeft een thema avond over het ONA traject plaatsgevonden (Landstede).	2 trainingen, in totaal zijn in 2018 21 taalcoaches getraind. Daarnaast heeft er een thema avond plaatsgevonden over de inburgeringslessen (Landstede).
Invoering taalmeter	Pilot bij de gemeente Dalfsen in voorbereiding, start februari 2018	Gestart met een pilot bij de sociale werkvoorziening. In totaal zijn bij 39 mensen de taalmeter test afgenomen, 27 mensen kregen indicatie laaggeletterd, 19 mensen zijn gestart met een cursus van Deltion. De docent van

		Deltion wordt ondersteund door taalcoaches van het Taalpunt. Daarnaast is Stichting Lezen & Schrijven nauw betrokken bij de begeleiding van deze NT1 groep.
Trainingen 'Herkennen van Laaggeletterdheid'	1 trainer getraind door Stichting Lezen & Schrijven	-
Taalcoaching	72 actieve taalvrijwilligers, 97 taalvragers waarvan 5 NT1 en 92 NT2	76 actieve taalvrijwilligers, 131 taalvragers waarvan 22 NT1 en 109 NT2
Taalcoaching on the job	Start taalcoaching on the job. 2 taalcoaches zijn ingezet als taalcoach on the job (Road to Work en Noggus & Noggus)	Taalcoach on the job traject bij Rosengaerde
Taalcoaching – begeleiding ONA traject	3 taalcoaches zijn getraind en aan de slag gegaan met het ONA traject	
Taalcafé's / groepsbijeenkomsten	Taalcafé/huiswerkondersteuning Dalfsen, 1 x per week Taalcafé Nieuwleusen, 1 x per twee weken 2 x groepsgerichte taalcoaching in Dalfsen, 1 x per week	Taalcafé/groepsbijeenkomsten, 4 x per week in Dalfsen Taalcafé Nieuwleusen, 1 x per twee weken Groepsbijeenkomsten Lemelerveld, 2 x per week Nauwe samenwerking met Saam Welzijn. Gereformeerde Kerk Dalfsen, Katholieke kerk Lemelerveld, Samenwerkende Diaconieën van de Kerken Nieuwleusen
Spreekuur Taalpunt	2 uur per week in Nieuwleusen 3 uur per week in Dalfsen	2 uur per week in Nieuwleusen 3 uur per week in Dalfsen
Formeel onderwijs Landstede Start College	<u>Voortraject inburgering</u> Alfabetisering, groep 1 13 deelnemers Alfabetisering, groep 2 6 deelnemers <u>Inburgering</u> Inburgering, groep 1 14 deelnemers Inburgering, groep 2 16 deelnemers <u>WEB</u> groep 1 12 deelnemers	<u>Voortraject inburgering</u> Alfabetisering, groep 1 12 deelnemers Alfabetisering, groep 2 8 deelnemers <u>Inburgering</u> Inburgering, groep 1 11 deelnemers Inburgering, groep 2 11 deelnemers <u>WEB</u> groep 1 8 deelnemers

	<u>Arbeidsoriëntatie met Taalondersteuning</u> groep 1 8 deelnemers	
Deltion College		NT1 groep 19 deelnemers
Symposium Laaggeletterdheid		Symposium over Laaggeletterdheid – 24 deelnemers van 16 verschillende organisaties
Bijeenkomst gemeente over dienstverlening/laaggeletterdheid		Bijeenkomst over verbetering van dienstverlening waar 40 ambtenaren van verschillende afdelingen van de gemeente Dalfsen aan deel hebben genomen
Werk nu		Project van Landstede Startcollege en Deltioncollege in samenwerking met de schilder- en transportsector. Leer- en werktrajecten voor statushouders.
Taal Werkt!		Inventarisatie van activiteiten in gemeente Dalfsen en ontwikkeling project Taal voor Thuis – verbinding preventieve en curatieve aanpak. Project start in 2019.

Hebben bovenstaande resultaten bijgedragen aan het doel van het actieplan?

- de (taal)samenwerking te verstevigen, waardoor signaleren en doorverwijzen effectiever plaatsvindt
- het onderwerp laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en daardoor een groter bereik van de doelgroep te realiseren

Afgelopen anderhalf jaar is vooral gewerkt aan informeren en bewustwording. De werkgroep heeft in 2018 besloten om zich eerst vooral te richten op partijen in de zorg- en welzijnssector. Via gesprekken, presentaties en een symposium over Laaggeletterdheid is informatie verstrekt waardoor de bewustwording over laaggeletterdheid is toegenomen. Met een aantal partijen zijn verdere stappen gezet, zoals de gemeente, de GGD, en de huisartsenpraktijk in Nieuwleusen. Er is een goede start gemaakt. Nu is het van belang om in contact te blijven met de bereikte organisaties en samen te komen tot een structurele inbedding van het signaleren en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en de doorverwijzing naar het Taalpunt.

- de positie van het Taalpunt te verbeteren, grotere zichtbaarheid

Het Taalpunt is bij de bereikte 20 organisaties goed onder de aandacht gebracht. Er is een doorverwijsdocument opgesteld en verspreid. De gemeente, Carinova en MEE IJsseloevers hebben laaggeletterden doorverwezen naar het Taalpunt. Daarnaast is in de media aandacht besteed aan het Taalpunt vóór

en na de trainingen van taalcoaches en in de week van de Alfabetisering. Vrijwilligers weten het Taalpunt goed te vinden. NT2'ers weten de weg naar het Taalpunt ook goed te vinden, rechtstreeks maar ook via doorverwijzing. Het spreekuur van het Taalpunt is uitgebreid en vindt nu plaats op twee locaties. Door het organiseren van de verschillende taalcafé's is er ook meer aandacht gekomen voor het Taalpunt.

- meer NT1'ers bereiken

We hebben via de invoering van de taalmeter bij de gemeente en via partijen als Carinova en MEE IJsseloevers 32 NT1'ers in beeld gekregen. Waarvan 24 zijn gestart met een cursus van Deltion of een traject met een taalcoach. Dit is een indrukwekkend resultaat, vooral gezien het feit dat in veel gemeenten het niet gelukt is om NT1'ers te bereiken.

Wat zijn succesfactoren?

- Focus op NT1;
- Duidelijke keuzes maken, zoals de keuze om ons eerst vooral te richten op zorg- en welzijnsorganisaties;
- Samenwerking rondom invoering taalmeter goed opgepakt;
- Zoeken naar en tijd nemen voor structurele kwalitatieve samenwerking i.p.v. het direct tekenen van alliantieverklaringen;
- Duidelijke verdeling van rollen van de partijen die deelnemen aan de werkgroep, werkgroepleden weten elkaar goed te vinden;
- Het bereik en de begeleiding van de doelgroep staat voorop, er wordt niet alleen gewerkt vanuit belang eigen organisatie;
- Laaggeletterdheid is integraal opgepakt bij de gemeente, start van bewustwording gemeentebreed;
- Het werken met een actieplan, dit geeft een duidelijke richting van wat we wel en niet doen;
- Het taalaanbod in de gemeente Dalfsen is goed in kaart gebracht voor het project Taal Werkt!

Wat zijn verbeterpunten?

- Monitoring en begeleiding van taalcoaches. Op dit moment worden geen monitoringsinstrumenten ingezet bij de taalcoachtrajecten zoals de instrumenten van de toetsenbank van Stichting Lezen & Schrijven. Van belang is om te gaan toetsen en niet alleen te toetsen op taal maar ook bijvoorbeeld op sociale inclusie. Er is te weinig tijd om taalcoaches goed te begeleiden. Er moet meer aandacht komen voor intervisie en terugkoppeling over de voortgang van de taalvrager;
- Taalcoaches hebben aangegeven graag beter op de hoogte te zijn van wat NT2'ers leren tijdens de inburgeringslessen. Afgelopen jaar is hier een bijeenkomst over georganiseerd voor Taalcoaches. Samenwerking op dit vlak kan beter;

- Structurele aanpak en inbedding blijkt lastig. Organisaties zien het belang maar hebben vaak andere prioriteiten. Daarnaast gaan interne processen vaak langzaam. Belangrijk dat we dit blijven beseffen en vinger aan de pols houden;
- Zichtbaarheid Taalpunt onder zorg- en welzijnsorganisaties is verbeterd. Echter we zouden meer kunnen doen aan zichtbaarheid onder de doelgroep NT1'ers zelf;
- Er zijn in de gemeente Dalfsen nog maar twee personen getraind in het kunnen geven van een presentatie over laaggeletterdheid. Pas als organisaties echt aan de slag gaan met structurele inbedding en een aandachtfunctionaris aanwijzen binnen hun organisatie kunnen er meer mensen getraind worden;
- De communicatie rondom het Taalpunt gericht op de doelgroep laaggeletterden;
- Betere verbinding tussen preventieve en curatieve aanpak;
- Uitbreiding spreekuur Taalpunt naar Lemelerveld.

Frequente en aard van overleg van de werkgroep?

4 x per jaar wordt als voldoende ervaren.

Samenstelling van de werkgroep?

We missen de GGD, Basisscholen, de jeugdspecialist Bibliotheek.